

แนวทางความสำเร็จการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ ตามแนวพุทธจิตวิทยา

Guidelines for Successful Investment in the Stock Market According to Buddhist Psychology

รัฐธีร์ สวัสดิ์พานิช¹, พุทธชาติ แผนสมบุญ² และ โชติกา วงศ์อนวัช³
Ratthee Sawatpanich¹, Phutthachat Phaensomboon² and
Chotika Wonganawat³
(sawatpanitr@gmail.com)

Received: September 12, 2025
Revised: November 17, 2025
Accepted: November 22, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความสำเร็จของการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ตามแนวคิดจิตวิทยาตะวันตกและหลักธรรมทางพุทธศาสนา 2. ศึกษาและเปรียบเทียบความสำเร็จของการลงทุนตามแนวพุทธจิตวิทยา และ 3. นำเสนอแนวทางความสำเร็จของการลงทุนตามแนวพุทธจิตวิทยา เป็นการวิจัยผสมวิธี ใช้วิธีเชิงปริมาณและคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างคือนักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ไทยโดยนักลงทุนที่เทรดรายวันและนักลงทุนถือระยะยาวที่เปิดบัญชีซื้อขายในปี 2567 จำนวน 400 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสนทนากลุ่ม จำนวน 5 คน เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบคำถามสนทนากลุ่ม ใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน F-test สหสัมพันธ์เพียร์สันและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยเมทริกซ์

ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความสำเร็จของการลงทุน พบว่า 1) แนวคิดจิตวิทยาตะวันตก ได้แก่ จิตวิทยาการลงทุนและทฤษฎีแรงจูงใจของแมคคลีแลนด์และมาสโลว์ 2) หลักธรรมทางพุทธศาสนา ได้แก่ อิทธิบาท 4 และโยนิโสมนสิการด้านอรรถธรรมสัมพันธ์ 2. ผลการศึกษาและเปรียบเทียบความสำเร็จของการลงทุน

¹ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพุทธจิตวิทยา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Master of Arts Program in Buddhist Psychology, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

² ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Department of Psychology, Faculty of Humanities, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

³ นักวิชาการอิสระ บ้านเลขที่ 10 หมู่ 3 ต.บัวงาม อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี 70210 0966454445
Independent scholar 10 M.3 T.Buangam A.Damnuensaduak Ratchaburi 70210

ตามแนวพุทธจิตวิทยา พบว่า 1) นักลงทุนมีความคิดเห็นโดยรวมต่อตัวแปรทางจิตวิทยา ประกอบด้วยจิตวิทยาการลงทุนและแรงจูงใจ ตัวแปรทางพุทธประกอบด้วยอิทธิบาท 4 และโยนิโสมนสิการด้านอรรถธรรมสัมพันธ์ และตัวแปรความสำเร็จในการลงทุน ประกอบด้วยผลตอบแทนด้านการเงินและที่ไม่ใช่ด้านการเงิน อยู่ในระดับมาก 2) เมื่อเปรียบเทียบลักษณะประชากรศาสตร์ พบว่า นักลงทุนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพ ประสบการณ์การลงทุน และมูลค่าพอร์ตการลงทุนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความสำเร็จในการลงทุนแตกต่างกัน และ 3) ปัจจัยพุทธจิตวิทยามีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการลงทุนในระดับสูง 3. ผลการศึกษาแนวทางความสำเร็จการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ไทยตามพุทธจิตวิทยา พบว่า แนวทางสำคัญได้แก่ การเรียนรู้และอัปเดตความรู้ การลงทุน การสร้างแรงจูงใจภายใน การฝึกทัศนคติที่ถูกต้อง การคิดอย่างเป็นระบบ การพัฒนาสติสมาธิ การยอมรับและเรียนรู้จากความผิดพลาดและเจริญเมตตาดำรงตนอย่างมีจริยธรรม

คำสำคัญ : ความสำเร็จ, การลงทุน, ตลาดหลักทรัพย์, พุทธจิตวิทยา

Abstract

This study aimed to: 1. examine theoretical concepts related to investment success in the stock market based on Western psychological perspectives and Buddhist principles, 2. study and compare investment success according to Buddhist psychology, and 3. propose guidelines for achieving investment success in the stock market based on Buddhist psychology. A mixed-methods approach was employed, combining quantitative and qualitative research. The sample consisted of 400 investors in the Stock Exchange of Thailand, including day traders and long-term investors who opened trading accounts in 2024. Key informants for focus group discussions included five experts. Research instruments comprised a questionnaire and focus group discussion guide. Quantitative data were analyzed using percentages, means, standard deviations, F-tests, and Pearson's correlation coefficients, while qualitative data were analyzed using matrix analysis.

The findings were as follows: 1. Theoretical concepts related to investment success included: (a) Western psychological perspectives, such as investment psychology and motivation theories by McClelland and Maslow; and

(b) Buddhist principles, including the Four Iddhipāda (Paths of Accomplishment) and Yonisomanasikāra in terms of meaningful contemplation (attha-dhamma relevance). 2. Investment success according to Buddhist psychology revealed that: (a) investors' overall perceptions of psychological variables (investment psychology and motivation), Buddhist variables (the Four Iddhipāda and Yonisomanasikāra), and investment success variables (financial and non-financial returns) were at a high level; (b) investors' opinions differed according to demographic characteristics, including gender, age, education, occupation, marital status, investment experience, and portfolio value; and (c) Buddhist psychological factors were highly correlated with investment success. 3. Guidelines for achieving investment success in the Thai stock market based on Buddhist psychology emphasized key approaches, including learning and updating investment knowledge, cultivating internal motivation, developing the right attitude, thinking systematically, enhancing mindfulness and concentration, accepting and learning from mistakes, and practicing loving-kindness while conducting oneself ethically.

Keywords: Success, Investment, Stock Market, Buddhist Psychology

บทนำ

การลงทุน (Investment) หมายถึงการนำเงินหรือทรัพย์สินที่มีอยู่มาลงทุนเพื่อสร้างผลตอบแทนในอนาคต โดยมีความคาดหวังว่า ผลตอบแทนที่ได้รับจะชดเชยระยะเวลาในการลงทุน อัตราดอกเบี้ยในตลาดและความเสี่ยงได้ ในประเทศไทย ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการซื้อขายหลักทรัพย์และระดมทุนของภาคธุรกิจ ภายใต้วิสัยทัศน์ “พัฒนาตลาดทุนเพื่อทุกคน” (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2567) ตลาดทุนจึงมีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ แม้การลงทุนในหุ้นมีความเสี่ยง แต่นักลงทุนจำนวนมากยังคงให้ความสนใจ เนื่องจากให้ผลตอบแทนที่น่าสนใจ ทั้งในรูปของเงินปันผล กำไรจากการขายหุ้น สิทธิในการจองซื้อหุ้นเพิ่มทุนและโอกาสมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของกิจการ อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จในการลงทุนไม่ได้เกิดขึ้นกับนักลงทุนทุกคน เนื่องจากขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย เช่น ความรู้ความเข้าใจตลาด การเลือกสินทรัพย์ที่มีคุณค่า การบริหารความเสี่ยง การมีวินัยในการลงทุน การวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานและทางเทคนิค การตั้งเป้าหมายการลงทุนที่ชัดเจน และการเรียนรู้จากความผิดพลาด เป็นต้น

นอกจากนี้ นักลงทุนยังต้องเผชิญปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่น เช่น สถานการณ์การเมืองไทย สงครามโลก ราคาน้ำมัน และกรณีทุจริตในตลาดหุ้น เช่น คดี โกงหุ้น STARK (ผู้จัดการออนไลน์, 2567) ที่สร้างความเสียหายรุนแรงต่อนักลงทุนและทำให้ตลาดผันผวน ดังนั้น ความสำเร็จในการลงทุนจึงต้องอาศัยทั้งปัจจัยภายใน อย่างเช่น แรงจูงใจ ความเพียรพยายาม วินัย และการคิดวิเคราะห์อย่างแยบยล ตลอดจนการประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพุทธศาสนา โดยเฉพาะหลักอริยบท 4 (ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา) และการคิดแบบโยนิโสมนสิการ เพื่อเสริมสร้างสติปัญญาและการตัดสินใจที่ถูกต้อง

แม้การลงทุนในตลาดหลักทรัพย์จะได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ยังมี นักลงทุนจำนวนมากที่ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายการลงทุนได้ตามที่คาดหวัง เนื่องมาจากการขาดความรู้ ความเข้าใจและการวางแผนการลงทุนอย่างมีระบบ รวมถึง การขาดวินัย และการควบคุมอารมณ์เมื่อเผชิญความผันผวนของตลาด (Rattanaporn S. & Sumaman P., 2024) ปัญหาที่ให้นักลงทุนจำนวนไม่น้อยขาดทุน สูญเสียความเชื่อมั่นและเลิกลงทุน ในที่สุด อีกทั้งปัจจัยเสี่ยงภายนอก เช่น ความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจและการเมือง เป็นต้น รวมถึง กรณีฉ้อโกงในตลาดหุ้น ยิ่งเพิ่มความท้าทายต่อการตัดสินใจลงทุนอย่างมีเหตุผล จะเห็นได้ว่า แม้การลงทุนในตลาดหลักทรัพย์จะเป็นช่องทางสร้างความมั่นคงและเพิ่มพูนความมั่งคั่ง แต่ความสำเร็จกลับไม่เกิดขึ้นกับนักลงทุนทุกคน ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้ลงทุนจำนวนไม่น้อยประสบความล้มเหลวมักเกิดจากการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับตลาด การวิเคราะห์ข้อมูลที่ไม่รอบด้านและการขาดวินัยในการลงทุน นอกจากนี้ ความผันผวนของตลาดยังทำให้ผู้ลงทุนถูกรอบงำด้วยอารมณ์กลัวและโลภ ส่งผลให้ตัดสินใจผิดพลาด เช่น การไล่ซื้อหุ้นตามกระแส หรือขายทิ้งในช่วงตลาดตก เป็นต้น ประกอบกับปัจจัยภายนอก เช่น ความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจ การเมือง และกรณีทุจริตในตลาดหุ้น เป็นต้น ล้วนบั่นทอนความเชื่อมั่นและเพิ่มความเสี่ยงต่อการขาดทุน เมื่อพฤติกรรมเหล่านี้เกิดขึ้นซ้ำโดยไม่เรียนรู้จากประสบการณ์ นักลงทุนจึงไม่สามารถบรรลุเป้าหมายการลงทุนได้

ในบริบทที่การลงทุนต้องอาศัยทั้งเหตุผล สติและการวิเคราะห์เชิงลึก หลักพุทธจิตวิทยาจึงเป็นแนวทางที่ช่วยพัฒนาความพร้อมภายในของผู้ลงทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษาแนวทางความสำเร็จการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ตามแนวพุทธจิตวิทยาจึงมีความสำคัญ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับปัจจัยภายในของนักลงทุน ทั้งด้านแรงจูงใจ การคิดวิเคราะห์และการพัฒนาจิตใจ โดยการประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพุทธศาสนา จากความเป็นมาของปัญหาดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การศึกษาแนวทางความสำเร็จการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ตามแนวพุทธจิตวิทยาจึงมีความสำคัญ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ อย่างเช่น แรงจูงใจรวมทั้งการประยุกต์ใช้หลักพระพุทธศาสนา

เพื่อสร้างความสำเร็จของการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางความสำเร็จการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ตามแนวพุทธจิตวิทยา” โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีวิจัยแบบผสมวิธี เพื่อเป็นแนวทางในการนำเสนอองค์ความรู้ใหม่และนำเสนอแนวทางความสำเร็จการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ตามแนวพุทธจิตวิทยาที่เหมาะสมแก่นักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ไทยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการประสบความสำเร็จของการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ตามแนวคิดตะวันตกและหลักธรรมทางพุทธศาสนา
2. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสำเร็จของการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ตามแนวพุทธจิตวิทยา
3. เพื่อนำเสนอแนวทางความสำเร็จการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ตามแนวพุทธจิตวิทยา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) แบบเชิงสำรวจ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการทำการสนทนากลุ่ม

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ที่เปิดบัญชีซื้อขายอยู่ ณ วันที่ 30 พฤศจิกายน 2567 จำนวน 3,001,795 ราย (Amarin 34HD, 2567)

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ ประกอบด้วยนักลงทุนที่เทรดรายวัน และ นักลงทุนถือระยะยาว รวมจำนวน 400 คน จากการคำนวณขนาดตัวอย่างในกรณีทราบจำนวนที่แท้จริงของประชากรใช้สูตรการคำนวณ W.G. Cochran (1977) และใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 คน ที่ได้จากการการเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง จากเกณฑ์ ดังนี้ 1) เป็นนักลงทุนที่ลงทุนในตลาดหลักทรัพย์เป็นระยะเวลา 2) มีมูลค่าพอร์ตการลงทุนมากกว่า 10 ล้านบาทขึ้นไป 3) ยินยอมให้ความร่วมมือโดยสมัครใจ และ 4) ประเมินตนเองได้ว่าได้รับผลตอบแทนจากการลงทุนแบบได้กำไรมากกว่าขาดทุนตลอดช่วงระยะเวลาการลงทุน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1.แบบสอบถาม (Questionnaires) แบ่งเป็นส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 7 ข้อ ส่วนที่ 2 แบบสอบถามหลักพุทธจิตวิทยาในการลงทุน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 อันดับ เป็นคำถามเกี่ยวกับด้านการลงทุน ด้านแรงจูงใจ ด้านอิทธิบาท 4 และด้านอรรถธรรมสัมพันธ์ จำนวน 29 ข้อ ส่วนที่ 3 แบบสอบถามความสำเร็จในการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ เป็นแบบสอบถามลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 อันดับ เป็นคำถามเกี่ยวกับความสำเร็จในการลงทุนในด้านผลตอบแทนด้านการเงินและด้านที่ไม่ใช่การเงิน จำนวน 8 ข้อ และ ส่วนที่ 4 แบบสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางความสำเร็จการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ตามแนวพุทธจิตวิทยา จำนวน 1 ข้อ และ 2. คำถามในการสนทนากลุ่ม จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ 1) สิ่ง que แสดงให้เห็นว่าท่านประสบความสำเร็จการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์พิจารณาจากสิ่งใดบ้าง 2) เพราะเหตุใดบ้างที่ทำให้ท่านประสบความสำเร็จการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ของท่านที่มี มาจากพิจารณาจากสิ่งใดบ้าง และ 3) มีข้อเสนอแนะหรือแนวทางอะไรที่แนะนำแก่นักลงทุนต่าง ๆ ประสบความสำเร็จการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ เช่นเดียวกับท่าน

การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ดำเนินการโดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยคำนวณค่าดัชนีความตรงของเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence: IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 แล้วนำแบบสอบถามไปทดสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่า แบบสอบถามหลักพุทธจิตวิทยาในการลงทุน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 และ แบบสอบถามความสำเร็จในการลงทุน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยแบบสอบถามดำเนินการเก็บจากผู้ลงทุนทั้งในรูปแบบออนไลน์ผ่านแพลตฟอร์ม ได้แก่ Google Forms และการแจกแบบกระดาษในงานสัมมนาด้านการลงทุน สาขารุทกิจการเงินและชมรมผู้ลงทุนของโบรกเกอร์หลายแห่ง ในส่วนการสนทนากลุ่มดำเนินการในรูปแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured) ใช้เวลา 60–90 นาที ผู้วิจัยตั้งคำถามนำเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้นักลงทุนประสบความสำเร็จหรือไม่สำเร็จ การรับมือกับความผันผวนของตลาด ประสบการณ์ด้านวินัยและอารมณ์ในการลงทุน รวมถึง มุมมองต่อการประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพุทธศาสนา เช่น อิทธิบาท 4 และโยนิโสมนสิการ ในการพัฒนาการตัดสินใจ ในการดำเนินการสนทนากลุ่ม โดยผู้วิจัยใช้หลักการอิ่มตัวของข้อมูล (Data Saturation) เป็นเกณฑ์สำคัญในการกำหนด

จำนวนกลุ่มและจำนวนผู้เข้าร่วม เมื่อการสนทนาคำเนินไปถึงจุดที่ผู้ให้ข้อมูลนำเสนอประเด็นซ้ำกับผู้ร่วมสนทนากลุ่มก่อนหน้านี้ หรือไม่ปรากฏข้อมูลใหม่ที่มีนัยสำคัญต่อการวิเคราะห์เพิ่มเติม ผู้วิจัยจึงพิจารณาว่าข้อมูลเกิดการอิ่มตัวแล้ว จึงถือว่าข้อมูลเพียงพอสำหรับการวิเคราะห์เชิงลึกและเหมาะสมสำหรับใช้สร้างข้อสรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ F-test (One-Way ANOVA) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เมทริกซ์ (Matrix Analysis) โดยผู้วิจัยถอดข้อมูล ทำการโค้ด และจัดหมวดหมู่ก่อนบันทึกลงในตารางที่เปรียบเทียบผู้ให้ข้อมูลกับประเด็นสำคัญ เพื่อให้เห็นรูปแบบและความแตกต่างของข้อมูลอย่างเป็นระบบ ทำให้สามารถสังเคราะห์ธีมหลักได้อย่างชัดเจน

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ 3 ข้อ ดังนี้

1. ผลการศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการประสบความสำเร็จของการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ที่ช่วยอธิบายความสำเร็จของนักลงทุน พบว่า 1) แนวคิดจิตวิทยาตะวันตก ได้แก่ จิตวิทยาการลงทุน (Investor Psychology / Behavioral Finance) เน้นศึกษาพฤติกรรมของนักลงทุน โดยคำนึงถึงอารมณ์ ความเชื่อและกระบวนการตัดสินใจ และทฤษฎีแรงจูงใจต่าง ๆ ประกอบด้วย ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (need for achievement) ของ McClelland (1985) ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ของ Maslow (1943) และ 2) หลักธรรมทางพุทธศาสนา ได้แก่ หลักอิทธิบาท 4 คือ การมีฉันทะ วิริยะ จิตต และวิมังสา และการคิดแบบโยนิโสมนสิการแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ เป็นการคิดพิจารณาเหตุผลและผลลัพธ์อย่างรอบคอบก่อนการลงทุน

2. ผลการศึกษาและเปรียบเทียบความสำเร็จของการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ตามแนวพุทธจิตวิทยา พบว่า

2.1 ผลวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 64 รองลงมา คือเพศชาย ร้อยละ 32.75 และเพศทางเลือก ร้อยละ 3.25 อายุส่วนใหญ่ต่ำกว่า 25 ปี คิดเป็นร้อยละ 51.75 รองลงมาอายุ 41–50 ปี ร้อยละ 17.75 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ที่ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 61.75 และมีระดับสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 22.50 ในด้านอาชีพ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นนักเรียน

และนักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 49.75 รองลงมา คือ พนักงานบริษัทเอกชน ร้อยละ 17.25 ส่วนสถานภาพสมรส ส่วนใหญ่อยู่ในสถานภาพโสด ร้อยละ 79.50 และสมรส ร้อยละ 18.50 เมื่อพิจารณาประสบการณ์ในการลงทุน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 62 รองลงมาอยู่ระหว่าง 5–10 ปี ร้อยละ 16.25 ส่วนมูลค่าพอร์ตการลงทุน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีมูลค่าไม่เกิน 100,000 บาท ร้อยละ 52.50 รองลงมา มีมูลค่าอยู่ระหว่าง 1,000,001–5,000,000 บาท ร้อยละ 14

2.2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรทางพุทธจิตวิทยา พบว่าความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อตัวแปรทางพุทธจิตวิทยาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.62) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ตัวแปรด้านจิตวิทยาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.64) โดยด้านการลงทุนและแรงจูงใจมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ $\bar{X} = 4.13$ และ 4.05 ตามลำดับ ส่วนตัวแปรทางพุทธโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.66) โดยอิทธิบาท 4 และหลักโยนิโสมนสิการด้านอรรถธรรมสัมพันธ์อยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 4.07$ และ 4.15 ตามลำดับ)

2.3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรความสำเร็จการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ ($n = 400$) พบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อตัวแปรความสำเร็จในการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.74) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มิติผลตอบแทนทางการเงินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.87) และมิติผลตอบแทนที่ไม่ใช่การเงินก็อยู่ในระดับมาก เช่นกัน ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.70)

2.4 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยสมมติฐานข้อที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพ ประสบการณ์ในการลงทุนและมูลค่าพอร์ตในการลงทุนแตกต่างกัน ความสำเร็จการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ แตกต่างกันไป พบว่า นักลงทุนที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพ ประสบการณ์ในการลงทุนและมูลค่าพอร์ตในการลงทุนแตกต่างกัน มีความสำเร็จการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และ สมมติฐานข้อที่ 2 ปัจจัยตามแนวพุทธจิตวิทยา (ด้านการลงทุน ด้านแรงจูงใจ ด้านอิทธิบาท 4 และด้านอรรถธรรมสัมพันธ์ตามหลักโยนิโสมนสิการ) มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ พบว่า ปัจจัยพุทธจิตวิทยาโดยรวม มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งอยู่ในระดับสูง ($r = 0.799$, sig = .000) และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยเมื่อพิจารณาแต่ละปัจจัย พบว่า ปัจจัยทางจิตวิทยา มีความสัมพันธ์ในระดับสูง ($r = 0.748$, sig = .000) และปัจจัยทางพุทธ มีความสัมพันธ์ในระดับสูง ($r = 0.798$, sig = .000)

3. การนำเสนอแนวทางความสำเร็จการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ตามแนวพุทธจิตวิทยา จากการสนทนากลุ่มกับนักลงทุน พบว่า

3.1 สิ่งที่แสดงให้เห็นว่า นักลงทุนประสบความสำเร็จการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ พิจารณาจาก 1.1) ความสำเร็จในมิติผลตอบแทนทางการเงิน ที่วัดได้จากการมีผลตอบแทนที่ "เป็นบวกอย่างต่อเนื่อง" และ "สามารถรักษาเงินต้นและเติบโตได้ในระยะยาว" ไม่ใช้การแสวงหากำไรในระยะสั้นแบบเก็งกำไร และ 1.2) ความสำเร็จในมิติผลตอบแทนที่ไม่ใช่ทางการเงิน เป็นความสำเร็จในเชิง "ความรู้ ทัศนคติ และคุณภาพชีวิต" ที่ได้จากการลงทุน ได้แก่ ความสามารถในการวางแผนและควบคุมอารมณ์ การมีวินัยทางการเงิน ความรู้สึกมั่นคงและมีอิสรภาพทางการเงิน ความภาคภูมิใจในความสามารถของตนเอง ความรู้สึกมั่นคง อุ่นใจ และมีเป้าหมายในชีวิตที่ชัดเจน

3.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการลงทุน ได้แก่ 2.1) ปัจจัยภายใน (แรงจูงใจ ความมุ่งมั่น และระเบียบวินัยในการลงทุน) 2.2) การคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล (โยนิโสมนสิการ) และการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ 2.3) การตั้งเป้าหมายทั้งในเชิงตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงิน

3.3 แนวทางและข้อเสนอแนะเพื่อความสำเร็จของนักลงทุนรายอื่น ประกอบด้วย 3.1) การเรียนรู้ พัฒนาทักษะและอัปเดตความรู้การเงินและการวิเคราะห์ในการลงทุนอยู่เสมอ 3.2) สร้างแรงจูงใจภายใน 3.3) ฝึกทัศนคติที่ถูกต้องต่อความมั่งคั่ง 3.4) คิดอย่างเป็นระบบก่อนตัดสินใจ 3.5) พัฒนาจิตด้วยสมาธิและสติ เพื่อลดความว้าวุ่น 3.6) ยอมรับและเรียนรู้จากความผิดพลาด และ 3.7) เจริญเมตตาและดำรงตนอย่างมีจริยธรรม

สรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า จิตวิทยาการลงทุนจากตะวันตกและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ซึ่งสามารถอธิบายความสำเร็จในการลงทุนได้อย่างครอบคลุมทั้งมิติภายนอกและภายในของนักลงทุน โดยแนวคิดจิตวิทยาการลงทุน (Behavioral Finance) ของ Daniel Kahneman และ Amos Tversky (1979) ชี้ให้เห็นว่า นักลงทุนมักตัดสินใจภายใต้อิทธิพลของอารมณ์ ความเชื่อและอคติทางความคิด โดยเฉพาะ “Anchoring Bias” ที่ทำให้ยึดติดกับข้อมูลแรกเริ่มจนขาดความยืดหยุ่นในการปรับตัวต่อข้อมูลใหม่ นำไปสู่การถือครองสินทรัพย์ที่ไม่สร้างผลตอบแทน (Tversky, A., & Kahneman, D, 1974)

นอกจากนี้ นักลงทุนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง (Achievement Motivation) ตามแนวคิดของ McClelland (1985) จะมีความพากเพียร ตั้งเป้าหมายชัดเจนและมีแรงผลักดันสู่ความสำเร็จ ขณะที่ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Maslow (1970)

สะท้อนว่า ผู้ที่ก้าวสู่ระดับการยอมรับและการเติมเต็มศักยภาพตนเองมักลงทุนด้วยมุมมองระยะยาวและมีความมั่นคงทางอารมณ์มากขึ้น ส่วนด้านหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา อธิปไตย 4 (ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา) เป็นกรอบแนวคิดที่ช่วยให้นักลงทุนมีแรงจูงใจภายใน มุ่งมั่นเพียรพยายาม มีสมาธิในเป้าหมายและใช้เหตุผลในการตัดสินใจ รวมถึงแนวคิดโยนิโสมนสิการ โดยเฉพาะการคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ ช่วยให้การตัดสินใจสอดคล้องกับเป้าหมาย ลดอิทธิพลของกระแสตลาดและรักษาวิสัยการลงทุนอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การบูรณาการแนวคิดตะวันตกกับหลักพุทธธรรมจึงนำไปสู่ “การลงทุนอย่างมีสติ (Mindful Investing)” ที่เน้นความรู้เท่าทันอารมณ์ การตัดสินใจด้วยเหตุผล การฝึกสมาธิ และปัญญา เพื่อสร้างผลลัพธ์การลงทุนที่มั่นคงและยั่งยืน

2. จากผลการศึกษาพบว่า นักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ไทยมีความคิดเห็นต่อตัวแปรด้านจิตวิทยา แรงจูงใจและพุทธจิตวิทยาอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในด้านจิตวิทยานักลงทุนให้ความสำคัญกับการวางแผนการลงทุนอย่างชัดเจนก่อนตัดสินใจ ซึ่งสะท้อนการใช้เหตุผลและการกำหนดเป้าหมายเพื่อลดความเสี่ยง ผลดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของสุทธินันท์ พรหมสุวรรณ (2560) ที่ชี้ว่า ปัจจัยจิตวิทยาการลงทุนมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจอย่างมีนัยสำคัญ และสอดคล้องกับ Kanika Agarwal & Tewari (2024) ที่พบว่า อารมณ์ เช่น ความกลัวและความมั่นใจเกินจริง เป็นต้น ส่งผลต่อการลงทุน หากนักลงทุนควบคุมอารมณ์ด้วยการวางแผนชัดเจนจะลดความผิดพลาดได้

ในด้านแรงจูงใจ นักลงทุนให้คุณค่ากับความภาคภูมิใจเมื่อบรรลุเป้าหมาย แสดงให้เห็นว่า ความสำเร็จของการลงทุนมีได้วัดเฉพาะผลตอบแทนทางการเงิน แต่รวมถึงคุณค่าทางจิตใจด้วย ผลนี้สอดคล้องกับงานของ ปริยานันท์ ช่วยบุคดา (2565) ที่พบว่า นักลงทุนรุ่นใหม่ให้ความสำคัญกับเป้าหมายชีวิตและความมั่นคงในระดับสูง และสอดคล้องกับ Trang M. T. Phung และคณะ (2023) ที่ชี้ว่า การมีแรงจูงใจและเป้าหมายส่วนบุคคลสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเงิน

ด้านพุทธจิตวิทยา นักลงทุนให้ความสำคัญกับหลักอธิปไตย 4 โดยเฉพาะฉันทะ สะท้อนความเต็มใจและแรงบันดาลใจภายในในการเรียนรู้เรื่องการลงทุนและมีแนวโน้มใช้โยนิโสมนสิการพิจารณาเป้าหมายอย่างมีเหตุผล ลดการคาดหวังเกินจริง ผลนี้สอดคล้องกับงานของ สมัชชา ศรีนอก (2565) ที่พบว่า อธิปไตย 4 เกี่ยวข้องกับการจัดสรรสินทรัพย์และงานของ อมรรัตน์ ตันติแสงหิรัญ (2561) ที่เสนอว่า การใช้หลักสติและโยนิโสมนสิการช่วยบริหารความเสี่ยงการลงทุนในโลกยุคใหม่

ด้านความสำเร็จในการลงทุน นักลงทุนให้ความสำคัญกับผลตอบแทนที่ไม่ใช่การเงิน เช่น การตัดสินใจอย่างมีสติและอิสระ แยกแยะกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับตนเอง ผลนี้

สอดคล้องกับแนวคิดของ Yujiao Don (2025) ที่เสนอว่า การลดอิทธิพลของอคติ เช่น anchoring bias ด้วยการใช้ข้อมูลที่หลากหลายช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการลงทุนและสอดคล้องกับ Ekanayake & Anuradha (2022) ที่พบว่า ความต้องการความสำเร็จและการยอมรับทางสังคมมีผลต่อการประเมินความสำเร็จของนักลงทุน

ผลการวิจัยพบว่า นักลงทุนที่มีลักษณะประชากรศาสตร์แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อความสำเร็จในการลงทุนที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลวรรณ หมีนสันธิ (2563) และ Maraltsetseg Battumur (2024) ที่ชี้ว่า ลักษณะประชากรศาสตร์ส่งผลต่อพฤติกรรมการคาดการณ์ การตัดสินใจและความเสี่ยงในการลงทุนอย่างชัดเจน นอกจากนี้ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยตามแนวพุทธจิตวิทยามีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการลงทุนในระดับสูง โดยพบว่า ปัจจัยทางพุทธมีความสัมพันธ์สูงสุด ผลดังกล่าวสะท้อนว่าการประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพุทธศาสนา โดยเฉพาะอิทธิบาท 4 และโยนิโสมนสิการด้านอรรถธรรมสัมพันธ์ ช่วยเสริมให้นักลงทุนมีกรอบคิดที่ชัดเจน มีสติและเป้าหมาย ตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ลดความลำเอียงจากอารมณ์และหลีกเลี่ยงพฤติกรรมการลงทุนที่ขาดความสมดุล ผลนี้สอดคล้องกับ Self-Determination Theory ของ Deci & Ryan (2000) ที่ระบุว่า แรงจูงใจภายใน เช่น ความรู้สึกมีเป้าหมาย การเรียนรู้อย่างอิสระ และความภาคภูมิใจในความก้าวหน้าของตนเอง ช่วยสร้างพฤติกรรมที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาที่พบว่า นักลงทุนให้ความสำคัญกับแรงจูงใจภายในมากกว่าความโลภหรือความกลัว อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิด Behavioral Finance ของ Daniel Kahneman และ Amos Tversky (1979) ที่ชี้ว่า ความสำเร็จในการลงทุนขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจอย่างมีสติ การควบคุมอารมณ์ และการพิจารณาอย่างมีเหตุผล ซึ่งสามารถบรรลุได้ผ่านการฝึกกระบวนการทางจิตวิทยาและการใช้หลักธรรมทางพุทธศาสนา เช่น การใคร่ครวญและการวางแผนอย่างมีวิจรรย์ญาณ เป็นต้น (Yujiao Don, 2025; Kanika Agarwal & Tewari, 2024) ผลวิเคราะห์ดังกล่าวยืนยันว่าการบูรณาการปัจจัยทางจิตวิทยากับหลักธรรมพุทธศาสนาเป็นแนวทางสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์อย่างแท้จริง

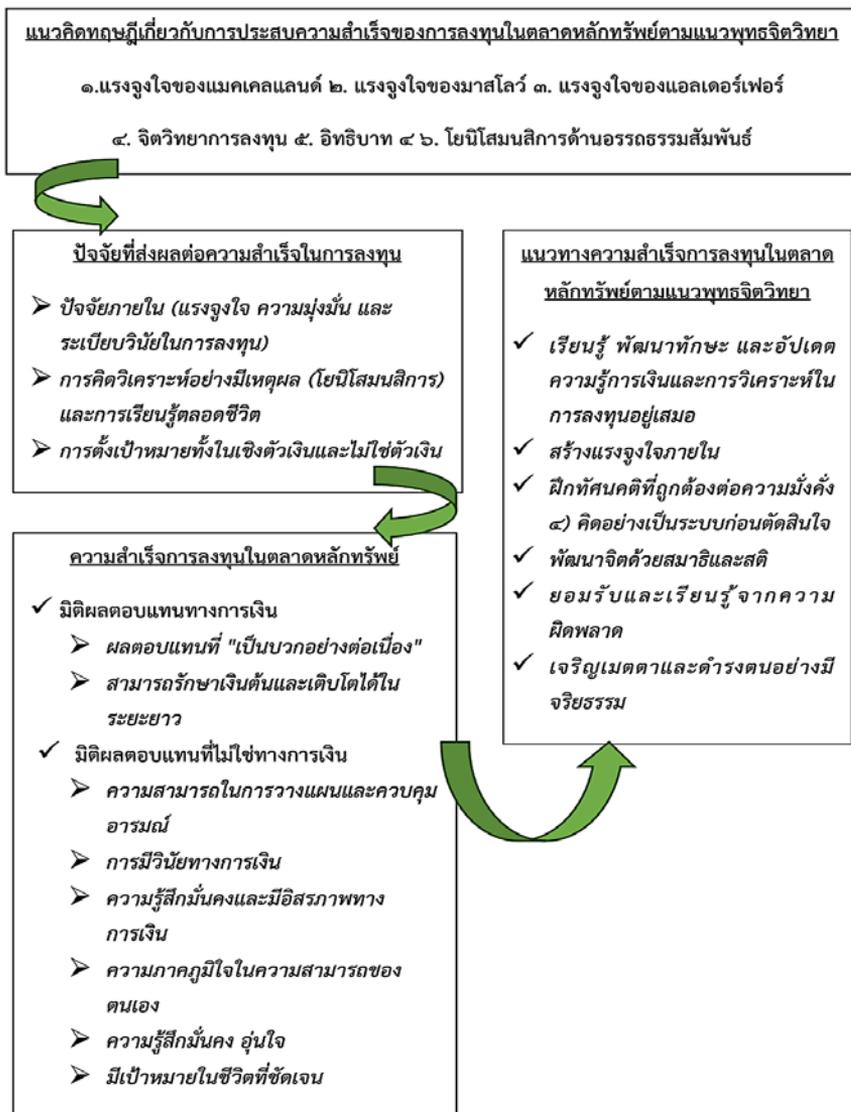
3. จากผลการสนทนากลุ่มสามารถสังเคราะห์แนวทางสู่ความสำเร็จของนักลงทุนได้ 7 แนวทาง ได้แก่ (1) การเรียนรู้และพัฒนาทักษะทางการเงินอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มความสามารถในการวิเคราะห์และตัดสินใจลงทุน สอดคล้องกับแนวคิด “โยนิโสมนสิการ” ที่ส่งเสริมการใคร่ครวญก่อนตัดสินใจ (2) การสร้างแรงจูงใจภายใน ตามแนวคิด Self-Determination Theory ที่เน้นการกระทำที่เกิดจากความพึงพอใจภายในและการเห็นคุณค่าของการลงทุนระยะยาว ซึ่งช่วยให้เกิดความสำเร็จที่ยั่งยืน (3) การมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อความมั่งคั่ง ลดความโลภและความกลัว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด Behavioral Finance

ที่ชื่อว่า อารมณ์เป็นอุปสรรคต่อการตัดสินใจที่มีเหตุผล และตรงกับหลักมรรคมีองค์แปดที่ส่งเสริมความพอประมาณ (4) การคิดอย่างเป็นระบบก่อนตัดสินใจ ลดอคติและการตัดสินใจจากแรงกระตุ้นฉับพลัน ตรงกับผลการศึกษาที่ชื่อว่า การพิจารณาข้อมูลหลายแหล่ง ช่วยลด anchoring bias ได้ (5) การพัฒนาจิตด้วยสมาธิและสติ เพื่อควบคุมอารมณ์และวิเคราะห์ความเสี่ยงอย่างรอบคอบ สอดคล้องกับหลักอิทธิบาท 4 โดยเฉพาะจิตตะและวิมังสา (6) การยอมรับและเรียนรู้จากความผิดพลาด ซึ่งสัมพันธ์กับหลักสติสัมปชัญญะ ทำให้นักลงทุนพัฒนาแนวทางการตัดสินใจในอนาคต และ (7) การเจริญเมตตาและดำรงตนอย่างมีจริยธรรม ช่วยสร้างความมั่นคงทางจิตใจและความสุขระยะยาว โดยสรุป แนวทางทั้ง 7 ประการนี้สะท้อนการบูรณาการความรู้ทางการเงิน จิตวิทยาการลงทุนและหลักพุทธจิตวิทยา เพื่อสร้างพฤติกรรมการลงทุนที่มีวินัยทางอารมณ์ ปัญญาและคุณธรรม อันนำไปสู่ความสำเร็จที่มั่นคง ทั้งในมิติผลตอบแทนทางเศรษฐกิจและคุณค่าทางจิตใจอย่างยั่งยืน

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการศึกษาความสำเร็จของนักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ไทย สามารถอธิบายได้ด้วยการบูรณาการแนวคิดตะวันตก ได้แก่ จิตวิทยาการลงทุนและทฤษฎีแรงจูงใจเข้ากับหลักพุทธศาสนา ได้แก่ อิทธิบาท 4 และโยนิโสมนสิการ การบูรณาการทั้งสองแนวคิดช่วยสร้าง “การลงทุนอย่างมีสติ (Mindful Investing)” ที่เน้นการตัดสินใจด้วยเหตุผล การควบคุมอารมณ์และการมีสมาธิในการลงทุน ทั้งนี้ ในบทบาทของจิตวิทยาการลงทุน นักลงทุนตระหนักถึงผลกระทบของอารมณ์ ความเชื่อ และอคติทางความคิด เช่น อคติที่ยึดติดข้อมูล เป็นต้น การวางแผนการลงทุนอย่างชัดเจนและการตั้งเป้าหมายช่วยลดความผิดพลาดและอิทธิพลของอารมณ์ นักลงทุนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง มีความพากเพียรและมุ่งมั่นสู่เป้าหมาย ในบทบาทของแรงจูงใจ ความสำเร็จของนักลงทุนมิได้วัดเพียงผลตอบแทนทางการเงิน แต่รวมถึงคุณค่าทางจิตใจ เช่น ความภาคภูมิใจและการเติมเต็มศักยภาพตนเองและแรงจูงใจภายในช่วยให้นักลงทุนมุ่งมั่นและมีพฤติกรรมการลงทุนที่ยั่งยืน ในบทบาทของพุทธจิตวิทยา อิทธิบาท 4 (ฉันทะ, วิริยะ, จิตตะ, วิมังสา) และการคิดแบบโยนิโสมนสิการช่วยให้การตัดสินใจมีเหตุผล ลดความคาดหวังเกินจริงและลดอิทธิพลของตลาด รวมทั้ง การฝึกสมาธิและสติช่วยควบคุมอารมณ์และประเมินความเสี่ยงอย่างรอบคอบ นอกจากนี้ แนวทางปฏิบัติสู่ความสำเร็จของนักลงทุน สามารถสรุปเป็น 7 แนวทางสำคัญ ได้แก่ 1) เรียนรู้และพัฒนาทักษะการเงินอย่างต่อเนื่อง 2) สร้างแรงจูงใจภายในและเห็นคุณค่าของการลงทุนระยะยาว 3) มีทัศนคติถูกต้องต่อความมั่งคั่ง ลดโลภะ 4) คิดอย่างเป็นระบบ ลดอคติและแรงกระตุ้น

ฉบับล้น 5) พัฒนาจิตด้วยสมาธิและสติ 6) ยอมรับและเรียนรู้จากความผิดพลาด 7) เจริญเมตตาและดำรงตนอย่างมีจริยธรรม ซึ่งสะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ความสำเร็จในการลงทุนไม่ได้ขึ้นอยู่กับผลตอบแทนทางการเงินเพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากการประสานองค์ความรู้ด้านจิตวิทยาการลงทุน แรงจูงใจภายในและหลักพุทธธรรม เพื่อให้นักลงทุนมีสติ การตัดสินใจด้วยเหตุผลและการลงทุนที่ยั่งยืนทั้งทางการเงินและจิตใจ โดยสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) สำหรับนักลงทุนรายบุคคล ควรฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการก่อนการตัดสินใจลงทุนทุกครั้ง เช่น การประเมินเหตุผล ปัจจัยพื้นฐานและความเสี่ยง ควรฝึกสมาธิและเจริญสติเป็นกิจวัตร เช่น การหายใจรู้ตัว การจดบันทึกการลงทุน เพื่อควบคุมอารมณ์และเพิ่มความมั่นคงทางจิตใจในภาวะตลาดผันผวนและสร้างแรงจูงใจจากภายในโดยกำหนดเป้าหมายการลงทุนที่เชื่อมโยงกับคุณค่าชีวิต เช่น การเกษียณอายุอย่างมีอิสรภาพหรือการสร้างความมั่นคงให้ครอบครัว เป็นต้น

2) สำหรับผู้จัดทำหลักสูตรหรือองค์กรวิชาชีพ ควรมีการออกแบบหลักสูตรอบรมสำหรับนักลงทุนที่เน้นทั้งทักษะการวิเคราะห์และการพัฒนาจิตใจ เช่น คอร์ส “จิตวิทยาการเงินเชิงพุทธ” หรือ “ลงทุนอย่างมีสติ” และ สนับสนุนให้มีเวทีแลกเปลี่ยนระหว่างนักลงทุนที่ประสบความสำเร็จเพื่อเป็นแบบอย่างของการลงทุนอย่างมีคุณธรรมและมีเป้าหมายชีวิตที่สมดุล

3) สำหรับครู อาจารย์และนักวิจัย สามารถนำผลวิจัยไปใช้ในการเรียนการสอนในวิชาที่เกี่ยวข้องเศรษฐศาสตร์พฤติกรรม หรือพุทธเศรษฐศาสตร์ เพื่อปลูกฝังแนวคิดการลงทุนอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ศึกษาความแตกต่างเชิงวัฒนธรรมระหว่างนักลงทุนในประเทศและต่างประเทศ เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยพุทธจิตวิทยาและแรงจูงใจภายในต่อความสำเร็จในการลงทุนในบริบทที่ต่างกัน เช่น นักลงทุนไทยกับนักลงทุนในประเทศตะวันตก เป็นต้น

2) พัฒนาเครื่องมือวัดอิทธิบาท 4 และโยนิโสมนสิการในบริบทของนักลงทุนในมีความละเอียดมากขึ้นเพื่อให้สามารถนำไปประเมินผลในเชิงเชิงปริมาณอย่างชัดเจนมากขึ้น รวมถึง สร้างโมเดลพยากรณ์ความสำเร็จการลงทุนในระยะยาว

3) วิจัยเชิงปฏิบัติการร่วมกับนักลงทุนจริงในระยะยาว (action research) เพื่อพัฒนาแนวทางการฝึกปฏิบัติ เช่น โปรแกรมฝึกโยนิโสมนสิการ หรือการฝึกสมาธิเพื่อลงทุน เป็นต้น และประเมินผลทั้งด้านพฤติกรรมและผลตอบแทนทางการเงิน

3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) หน่วยงานภาครัฐ เช่น สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) และกระทรวงการอุดมศึกษา เป็นต้น ควรผลักดันการบูรณาการหลักพุทธจิตวิทยาในหลักสูตรการศึกษาทางการเงินและการลงทุน โดยพิจารณาผนวกองค์ความรู้เรื่อง "อิทธิบาท 4" และ "โยนิโสมนสิการ" ลงในหลักสูตรการเงิน การลงทุนและการตัดสินใจ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล จิตใจมั่นคงและมีวินัยทางการเงิน

2) ภาครัฐและหน่วยงานวิชาชีพควรส่งเสริมการสร้างแรงจูงใจภายในในการลงทุนระยะยาวและส่งเสริมวัฒนธรรมการลงทุนที่เน้นความยั่งยืนและการลงทุนอย่างมีคุณธรรม โดยออกแบบกิจกรรมอบรมที่ช่วยพัฒนาจิตสำนึก สร้างแรงบันดาลใจจากเป้าหมายชีวิต ไม่ใช่เพียงแค่ผลตอบแทนทางการเงิน

3) หน่วยงานกำกับดูแลการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ ควรพัฒนาแนวทางส่งเสริมจริยธรรมในตลาดทุนโดยการออกแนวปฏิบัติ (Code of Ethical Investment) ส่งเสริมให้ผู้ลงทุนเคารพหลักศีลธรรมในการลงทุน เช่น ไม่สนับสนุนกิจการผิดจริยธรรมหรือธุรกิจที่ส่งผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

รายการอ้างอิง

- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2567). *ภาพรวมองค์กร ความเป็นมาและบทบาท*. สืบค้น 30 มิถุนายน 2567, จาก <https://www.set.or.th/th/about/overview/journey>
- ผู้จัดการออนไลน์. (2567). *มหากาพย์โง่ง! หุ้น STARK ปตท.หวัดเป็นเหยื่อมหากาพย์โง่ง! หุ้น STARK ปตท.หวัดเป็นเหยื่อ*. สืบค้น 30 มิถุนายน 2567, จาก <https://mgronline.com/onlinesection/detail/9670000055639>
- วิไลวรรณ หมั่นสันธิ. (2563). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจลงทุนและพฤติกรรมของนักลงทุนในกองทุนรวมไทย (ปริญญาามหาบัณฑิต)*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.
- สมัชชา ศรีนอก. (2565). *ความสัมพันธ์ของหลักธรรมอริยบท 4 ต่อการจัดสรรสินทรัพย์ในการลงทุนของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำกัด (ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระนครศรีอยุธยา.
- สุทธินันท์ พรหมสุวรรณ. (2560). *ลักษณะทางประชากรศาสตร์และปัจจัยจิตวิทยาการลงทุนที่มีผลต่อการตัดสินใจลงทุนของนักลงทุนไทยในงานมหกรรม*. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*, 6(1), 139-157.
- อมรรัตน์ ตันติแสงหิรัญ. (2561). *การบริหารความเสี่ยงและการตัดสินใจเชิงพุทธบูรณาการสำหรับการลงทุนในตลาดการเงินออนไลน์*. (ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระนครศรีอยุธยา.
- Agarwal, Kanika & Tewari, Deeksha. (2024). Exploring emotional influences on Investment choices: Stock Selection and Trading. *SSRN*. Retrieved November 02, 2024 from <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.5114355>

- Amarin 34HD. (2567). *สรุป 10 สถิติสำคัญของตลาดหุ้นไทย จบปี 2567*. สืบค้น 2 มกราคม 2568, จาก <https://www.amarintv.com/spotlight/finance/503339>
- Cochran, W.G. (1977). *Sampling Techniques* (3rd Ed.). New York: John Wiley & Sons.
- Ekanayake N. P. K. & Anuradha P.A.N.S. (2022). Trichotomy of Needs Theory in Stock Market Investment Decision: Evidence from Sri Lanka”, *Proceedings of International Conference on Business Management June 2022*”. Retrieved June 26, 2024, from DOI:10.31357/icbm.v18.5807
- Goleman D. (1995). *Emotional Intelligence: Why It Can Matter More Than IQ*. Bantam Books.
- Kahneman, D., & Tversky, A. (1979). Prospect theory: An analysis of decision under risk. *Econometrica*, 47(2), 263–291.
- Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. *Psychological Review*, 50(4), 370–396.
- McClelland, D. C. (1961). *The Achieving Society*. Van Nostrand.
- Rattanaporn S. and Sumaman P. (2024). The Impact of Social Media and Emotional Intelligence on Investment Decision: A Fuzzy Set Delphi Study Among Investors in Thailand's Stock Market. *TEM Journal*, 13(3), 2208-2217.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new directions. *Contemporary educational psychology*, 25(1), 54-67.
- Yujiao Don. (2025). A Study on the Impact of Anchoring Effect on Investor Behavior in Financial Markets. *Advance in Economics Management and Political Sciences*, 166(1),162-168.